

ABONAMENT:

pentru
Austro-Ungaria:
Pe an cor. 5.—
Pe 1/2 an c. 2.50
pentru
România și Străinătate
Pe an cor. 10.—
Un nr. 10 fill. —

OLTEANUL

FOAIE SĂPTĂMÂNALĂ, SOCIALĂ, CULTURALĂ ȘI ECONOMICĂ.

INSERTIUNI

se primesc cu
prețuri reduse.

Scrisori nefran-
cate se refuză.

Manuscripte nu
se înapoiază.

Director: DR. IOAN ȘENCHEA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Făgăraș, strada Csáky Nr. 3.

EDITOR-PROPRIETAR:
CONSTANTIN POPP.

A P E L

cătră alegătorii români din comitatul Făgărașului!

Alegătorii români din istoricul nostru comitat, vor avea iarăș prilegiul să dea o nouă dovadă de hărnicia lor, stăpânită de o pătrunsă demnitate națională și de o neștrămutată dragoste față de limba și legea noastră românească, precum și de încrederea și alipirea ce o au față de bărbați lor, conducători firești ai poporului nostru.

În 4 Noemvrie st. n. a. c. (Marți) se vor face alegerile de membrii în adunarea comitatului (congregația, konziliu municipal). Clubul nostru comitatenz a candidat în toate cercurile tot români buni, neatârători de nimenea, cari totdeauna vor apăra în tot locul și în toate timpurile drepturile românilor, și se vor lupta împreună cu ceilalți, pentru a crea o soarte mai bună poporului român din Țara Oltului.

Multe lucruri bune se pot face în adunările comitatului, pentru bisericile și școalele noastre românești și pentru binele obștesc al poporului. Dar tot și atâta rău se poate face.

Aici e locul de plângere, aici se pot tămădui relele și sbiciui fărădelegile, cari le fac stăpânii mici și mari; față de popor. Și oare cine o poate face aceasta în ziua de azi? Singuri numai candidați români naționali, neatârători de domni stăpânitori, căci numai aceia au curajul, au voința și au puterea a le face și a trage pe cei păcătoși la răspundere.

Este datorința sfântă a fiecărui alegător român, că la alegerea din 4 Novembre să'și dea votul numai pentru candidați naționali? Și nu credem, că se vor afla printre alegători români și vânzători de neam, ca Iuda, care a vândut pe Christos.

Vă facem atenți, că sunt și români de aceia, cari fiind funcționari, trebuie se joace cum le poruncește stăpânul. Aceștia apoi totdeauna sunt în contra românilor și votează totdeauna cu contrarii noștri, ai românilor. Deci, nici pe funcționari născuți români să nu dați votul, cu atât mai puțin pe cei streini de limba și de legea noastră.

Să nu vă lăsați nici amenințați, nici infrișoși, nici spăriați de ceata slujbașilor, căci n'au dreptul să vă facă nici cel mai mic rău pentru votul dat. Să nu vă vindeți sufletele ca Iuda.

O lege nouă criminală pedepsește aspru cu închisoare, pe toți funcționarii, cari încearcă să înduplece sau să împedecă cu orice fel de amenințări, sau cu apucături, sau cu puterea, sau cu bani pe un alegător, ca să nu'și dea votul pe cine vrea el.

Aceștia trebuiesc toți arătați bărbaților noștri conducători. Nu primiți bilete de votare dela contrarii noștri și nu lăsați să vile ia pe cele căpătate dela oamenii noștri.

Nădejduim deci, că și în ziua de 4 Novembre alegători români din comitatul Făgărașului vor dovedi, că sunt tot cei dela alegerile din 1906, când și-au atras asupra lor lauda și admirația întregului neam românesc.

Rușinea neamului va cădea asupra tuturor celor rătăciți, vânduți și vânzători de neam. — Acum ori nici odată . . . . .

Sus inimile, toți câți sunteți creștini buni și români adevărați!

Făgăraș, la 17 Octomvre st. n. 1913.

Din încredințarea Clubului comitatenz român:

Dr. Ioan Șenchea, preșd. Dr. Nicolae Șerban, deputat. Dr. Octavian Vas, adv. Matei C. Jiga secretar.

Pildă bună ne dau Sașii. Băncile săsești sistem Reifeisen. Reuniunea agricolă a Sașilor din Ardeal.

În timpul de față numai noi Români din Ardeal ne arătăm cei mai puțin înțelegători ai foloaselor, ce le aduc băncile săsești. Mai toate neamurile s'au împrietinit binișor cu acest mijloc puternic de ajutorare și înaintare a economiei poporului și numai noi stăm nepăsători și reci în fața sărăciei și stărilor slabe ce domnesc la poporul nostru.

Putem zice, că orice popor a cărui economie a ajuns la oarecare stare de înflorire, bunăstarea asta are de-a și-o mulțami băncilor săsești Reifeisen. Pilda cea mai strălucită în privința aceasta ne-o dă poporul Englez, care numai acestui felu de bănci își datorește toată înflorirea, la care a ajuns astăzi. Nemții deasemenea prin băncile săsești și-au întărit economia în așa măsură, cât azi țăranul nu duce nici o groază de traiul zilei de mâne.

Chiar și frații noștri din România puținul pământ, ce l-au putut lua dela boierii și ciocoi ai bogății tot numai prin băncile săsești, numite „cooperative săsești” au putut face aceasta. Și după vorba și socoata multor bărbați, cunoscători ai stărilor din România, traiul greu și de nesuferit în care se află azi țăranul de acolo, tot numai cu ajutorul cooperativelor se va putea schimba încetul pe încetul, fără să se producă tulburări mari în sinul națiunii.

Numai noi nu vrem să dăm crezământ acestui felu de bănci, care la poporul săsesc face adevărate minuni.

Ca dovadă servească următoarele lucruri, ce sau spus cu prilejul adunării însoțirilor săsești Reifeisen ținută la Ibașfalău în anul acesta. Iată ce s'a spus în adunarea aceasta: „Obligățiile și cambiile date de însoțiri sunt de 14.211,414.33. Depunerile la olaltă cu rezervele se urcă la suma frumoasă de K. 10.523,216.15; cotele membrilor au fost K. 368,885.54. Venitul curat al celor 173 însoțiri face K. 165 mii 951.91, cu K. 19,913.86 mai mult ca în anul trecut, prelângă toată lipsa de bani, ce a fost în toate părțile.

Secții pentru asigurarea vitelor se află, în cadrele însoțirilor de credit în 5 comune.

Insoțirilor de consum, al căror număr este de 40, le-a mers mai slăbuț în anul acesta. Cotele membrilor au crescut cu 5,952.68. Fondul de rezervă a scăzut la suma de 9,528.33 și Centrala este rugată ca să-i deie un puternic sprijin. — Depozitul de mărfuri

al Centralei a dat cu prilejul luării la inventariu, la 31 Decembrie 1912, cu prețul de cumpărare în sumă de K. 350,844.40. Membrilor li s'a dat în a. 1912 răsplată din prețul mărfurilor în sumă de K. 16,262.26. Numai două însoțiri de consum nu au putut da membrilor scărițare din prețul mărfurilor, toate celelalte au scărițat 1—6 procente. Venitul curat este de K. 11 mii 059.71. Pierdere n'a avut nici o însoțire de consum.

Insoțirile de pînite 5 la număr în urma recoltei nefavorabile, au putut desvolta numai puțină activitate.

Centralei însoțirilor de consum și Centralei însoțirilor de pînite din Mediaș le-a mers foarte bine în anul trecut. La aceste însoțiri numărul membrilor se urcă la 18,444.

Revizorul Uniunii St. Kast a ținut o conferință despre: „Învățămintele ultimei crize de bani pentru însoțirile Reifeisen”. — Preotul K. Römer a vorbit despre: „Stăruințele și rezultatele Cassei de păstrare școlare din Moșna”, cu un trecut de 2 ani, îndemnând să se înființeze astfel de instituții în toate satele.

* *

În ziua a doua a ținut mai întâi ședință Comisiunea pentru cultura pomilor a Reuniunii agricole săsești ardelene, din al căreia raport se vede, că în anul trecut a ținut în Sighișoara un curs cu preoții și învățătorii asupra culturii pomilor. Mai departe învățătorii ambulanți ai Reuniunii și alți prietini ai acestui lucru bun au ținut un număr mare de prelegeri în diferite părți, și au aranjat și mai multe expoziții. S'au ținut și 2 cursuri pentru formarea păzitorilor de pomi, de care se arată încă multă lipsă.

Comisia a făcut experiențe și constatări cu privire la soiurile de pomi, cari trebuie cultivate și împărțit membrilor 13,000 pomișori cu jumătate prețul.

S'a vorbit apoi despre plantarea cu pomi și altoirea pomilor sălbatici de pe locurile de pășune ale comunelor săsești, în care zice că plantarea cu pomi a pășunilor ar trebui făcută cu orice preț, recompensând cu siguranță ostenețile și capitalurile, ce s'ar băgă în ele.

* *

Tot cu prilejul acesta a fost și adunarea generală a Reuniunii agricole săsești ardelene, la care a luat parte și un reprezentant al guvernului.

În decursul anului 1912 s'au ținut 7 cursuri de agricultură și pentru cultura vitelor, 4 pentru cultura pomilor, 8 pentru cultura viilor, 6 asupra eco-

nomiei acasă și 3 pentru cultura legumelor, cum și 55 prelegeri.

Cursuri pentru deprinderea mâinii (industriale) de câte-o lună, în cari s'au deprins lucrări pentru întoornirea carnelor și împletirea corfelor, s'au ținut 26. Numărul celor, cari au luat parte la aceste cursuri a fost de 250, iar a obiectelor pregătite de 2296, în preț de K. 15,000. Cheltueli pentru cursuri și prelegeri au fost de K. 12,050.

Afară de acestea s'au mai ținut, în Iulie, la școala de agricultură din Mediaș, un curs cu învățătorii, iar în August în Sibiu, un curs de albinărit, de 10 zile la stupăria de model a Reuniunii.

Pentru procurarea de mașini au fost ajutate mai multe comune cu suma de K. 900.

S'au făcut pașii de lipsă pentru a se studia îmbunătățirea pășunilor comunale.

Pentru procurarea vitelor Pinzgau s'au dat la 2 însoțiri comunale un împrumut de K. 24,242.

Secțiilor pentru cultura galițelor din Sibiu și Bistrița li s'a dat în scopul expozițiilor de galițe câte K. 200.

S'a mai împărțit membrilor, în măsură mai mare, grâu de primăvară, pentru sămănat, sămânță de trifoiu, cucuruz, cartofi și paie.

Comitetul a cercat să împrietenească oamenii cu folosirea îngrășămintelor artificiale, făcând în 126 comune 400 de experimentări cu gunoiu artificial, primind gratuit îngrășămintele dela stațiunile de experimentare ale statului. S'a mai stăruit pentru introducerea grupilor raționale de gunoiu,

S'au sfătuit asupra cărții de cetire pentru școlile de adulți.

Membrii Reuniunii sunt în număr de 12,179. — Foaia Reuniunii este cetită de 11,050 membri.

Aveea reuniunii a fost la finea anului 1912 de K. 260,984.73. Venitele anuale au fost de K. 110.000, eșitele au fost tot atâtea.

* *

S'a ținut apoi o conferință despre „Insemnătatea însoțirilor de control pentru muls întru ridicarea culturii vitelor”. Conferențiarul stăruie asupra însemnătății vitelor bune de lapte în economie, în care spune, că plugarii trebuie să ajungă cât mai îngrabă a ținea numai vitele cele mai bune de lapte. Prin cercetări diferite s'a aflat, că cheltuelile unei litre de lapte nu s'la toate vacile pe o formă; la unele vaci o litră de lapte vine în 5 fileri, la altele 35 fileri. Insemnătatea acestor însoțiri stă în aceea, că un așa-numit asistent de control cercetează va-

cile membrilor tot la 14 zile odată, și prin probe de muls, află tot laptele dintr'un an dela fiecare vacă; constată conținutul de grăsime și cheltuielile nutrețului, care-l consumă fiecare vacă, și la încheierea anului arată pe baza datelor cât face cheltuielile pentru o literă de lapte. Inchipul acesta va vedea fiecare econom, cari vaci nu aduc destul folos și le va înlocui cu altele mai folositoare.

* * *

Noi ce avem din toate acestea? Nimic, ori aproape nimic. Și mai ales noi Oltenii n'avem mai nici un feliu de tovărășie. La noi acestea sunt lucruri necunoscute până și înaintea oamenilor cu carte, decum înaintea țaranului neștiutor. Avem și noi ce e drept, un număr frumos de bănci, dar acestea nu prea aduc atâta folos poporului, căci în loc să-l mai scape de năcazuri, îl bagă tot mai afund, ceea ce se poate vedea din multele datorii ce le au Oltenii la celea 42 de bănci câte sunt în Țara Oltului. — Băncile aceste sunt întemeiate numai de câțiva bogătați ai satelor, cari vreau să negustorească cu aurul strâns și adunat tot de pe spatele bietului popor, Sunt și câteva bănci sistem „Reiffeisen“, ca sucursale a centralei maghiare, dar nici acelea nu slujesc poporul.

Insoțirea de consum din Drăguș se luptă cu multe nevoi.

De asigurarea vitelor, de însoțiri pentru valorizarea produselor economice, cum sunt bucatele, lapte, ouă, sau de tovărășii românești pentru procurarea uneltelor economice la noi, nu se vorbește nici la sate, nici la oraș. Poporul se gândește numai la afurisita de Americă, iar inteligenții la procurarea unui traiu mai comod, mai fără griji, în schimb paralele să curgă mereu din toate părțile, chiar și dela protivnicii neamului nostru.

Deaceea s'au întărit așa de bine străinii în ținutul nostru, fost cândva numai românesc, încât azi nu-i mai poate scoate nici o putere lumească din părțile acestea. Ei își au tovărășiile și însoțirile lor, cari îi vâra tot mai afund în sinul poporului oltean, și-i fac pe bieții săteni să-și vândă grăunțele și vitele mai pe nimica, în schimb să Românul e silit cumpere cu bani scumpi marfa slabă și zdrențoasă a fiecărui jidănaș venit mai ieri alaltăeri cu straița în spate.

Ar fi bine să ne reculegem și noi pe urma pildei bune, și învățămintelor frumoase, ce ni-le dau Sașii. Ar trebui să cutierăm satele, să ne apropiem tot mai mult de inimile țaranelor și să le arătăm și'n faptă drago-

stea, ce-o avem față de părinții și frații noștri. Ar trebui să ne întrecem în întemeierea de însoțiri și tovărășii diferite, cari să fie spre binele și folosul poporului, iar nu spre îngreunarea tot mai mult a vieții lui.

Atunci și numai atunci putem zice, că iubim poporul.

Noul despărțământ al Asociațiunii din Viștea de jos.

Amăsurat zicalei:

Unde-i unul nu-i putere....

Unde s doi puterea crește... cu cât sunt mai multe despărțăminte, în sinul Asociațiunii, cu atât se răspândește mai tare lumina și cultura în poporul dela sate. Asta e gândul Asociațiunii, când dă naștere unui nou despărțământ, că adică să fie o nouă cetățue de apărare a culturii române, un izvor nesecat și plin de viață, din care să isvorească străduințele curate, aduse pentru binele trupesc și sufleteș al poporului. Avându-le acestea înaintea ochilor numai bucura ne putem, când ni se aduce la cunoștință hotărârea comitetului central din Sibiu de a rupe câteva sate din despărțământul Făgăraș al Asociațiunii și de ale aduna la un loc, ca să dea naștere despărțământului Viștea.

Salutăm deci cu bucurie hotărârea cuminte a Asociațiunii, care la rugarea în-suflețită a viștenilor și inteligenților din jur a pus temelie unui nou templu al culturii române. Imprejurarea aceasta însă nu ne împiedecă a reîmprospeta datorințele ce le are un despărțământ, care lucru nu-l facem cu gândul să jignim ambiția nimănuia, nici cu gândul de-a ne da aiere de îndrumători ai vieții publice, ci cu gândul curat de-a putea contribui și noi cu ceva la ridicarea culturală și economică a satelor.

Insuși titlul așezământului ne spune ce urmărește Asociațiunea, căci ea să numește „Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român“. Așadară cultura și literatura română e ținta de căpetenie a Asociațiunii. Și oare cum se ajunge aceasta? Oare cari sunt mijloacele pentru înfăptuirea unui gând atât de frumos? Mijloacele sunt toate acelea, cari ajută cât de cât la răspândirea, păstrarea și înaintarea culturii în popor. Astfel de mijloace sunt însoțirile de tot felul, îndeosebi bibliotecile populare, casele de cetiț, prelegerile populare, răspândirea de foi și reviste în popor, Reuniunile de cântări, însoțirile pentru păstrarea portului, limbei și obiceiurilor frumoase toate acestea sunt mijloace potrivite pentru deșteptarea, cultivarea și luminarea oamenilor dela sate. Nu vreau să învinuesc pe nime, când spun, că la noi despre astfel de mijloace nu se prea face vorbă. Înaintea unora sunt un ce necunoscut, deaceea cultura poporului nostru e spălăcită și azi mâne e primejduită să se împeștreze cu elemente străine, cari de când s'a deschis America se vâra tot mai adânc în limba, portul, obiceiurile, cu un cuvânt mai în toate manifestările vieții oltenilor.

Câteva agenturi, cari le avem stau mai să-și dea duchul

Toate acestea provin parte din lipsa de cunoștințe a unora, parte din prea multă încredere în puterile proprii, apoi din

lipsa de interes față de popor, și mai ales din ambiția nesocotită a altora, cari spun vorbe cași acestea: „Oamenii din comuna noastră sunt deștepți, nu mai au lipsă de nici o cultură, nu ne trebuie povățuitori străini“. Când auzi așa vorbe, îți vine să te gândești mai mult la cultivarea unor astfel de capete ambițioase, căci poporul e cel puțin modest și-și recunoaște starea mizeră în care se aială.

Avem nădejdea însă, că prin întemeierea noului despărțământ al Viștei, va avea și poporul nostru de pe Olt zile mai senine, va gusta și el mai des din roadele dă-tătoare de viață a culturii române, va duce o viață mai lipsită de mulțimea năcazurilor trupești și sufletești.

Aceasta se va întâmpla însă numai atunci când fruntașii noului despărțământ vor lucra cu trup cu suflet, pentru răspândirea în popor a culturii române prin întemeierea de însoțiri, biblioteci, prelegeri populare, foi etc.

Dacă ținta noului despărțământ e o muncă sârguincioasă și plină de fapte săvârșite pentru binele poporului, atunci da, salutăm cu bucurie despărțământul, dacă însă e vorbă de satisfacerea unor ambiții, dacă e vorbă să avem un nou despărțământ în neactivitate, atunci nu împărțăm ideile, de cari sunt conduși inițiatorii noului despărțământ. Suntem sătui până în gât de astfel de oameni.

* * *

Duminecă la 19 Oct. a. c. s'a ținut în Viștea de jos adunarea de constituire pentru înființarea despărțământului Viștea al Asociațiunii. Cu încheierea noului despărțământ a fost încredințat secretarul Asociațiunii dl Octav. Taslăuanu. Delegatul Asoc. a fost însoțit de prof. Dr. N. Bălan, Vasile Stoica și Horea Avram. După serviciul divin a cuvântat prof. de teologie Dr. Niculae Bălan, ascultat fiind cu multă atențiune de popor.

Adunarea de constituire a fost deschisă la oarele 11 a. m. S'au înscris 26 membri ordinari și 20 membrii ajutători. Au fost de față mulți preoți, învățători și popor mult. Comitetul s'a ales fără multe discuții. Se cam trăgeau înapoi dela ocuparea slujbelor. Tot cu prilejul acesta s'au împărțit între țărani ca la 168 broșuri de cuprins diferite din biblioteca Asociațiunii.

Dela producțiunile teatrului din Făgăraș.

Sunt încă sub farmecul serilor de Vineri și mai ales de Sâmbătă, când artiștii noștri au predat piesa „o Căsnicie“, în care nu știi pe cine să admiri mai mult pe dl Antonescu în rolul avocatului sau pe dna Antonescu în rolul soției avocatului. Pe dna Ciucurescu în piesa aceasta am văzut-o pentru prim dată jucând pe scenă, și vai, cum ținea de încordată atențiunea publicului! Ce să zici de Mărculescu în rolul cetățeanului și de toți ceilalți artiști, cari prin siguranța în mișcări, prin o pronunțare corectă au stors aplauze nesfârșite dela public.

Țin să amintesc și împrejurarea că Sâmbătă seara a mai scăzut din însuflețire inteligența română din Fă-

găraș și jur, în schimb au luat parte străini mai mulți.

Sfârșitul acestor clipite fericite l-au făcut piesele »Puiculița« și »O noapte furtunoasă« de Caragiale, cari s'au predat Vineri în 24 Oct. Despre predarea artistică a pieselor acestora nu-i de lipsă să mai spun chiar nimica doar așa lucruri numai simți se pot, nu însă și spune. Cel ce a băgat seamă a putut vedea pe fețele tuturor o așa bucurie, cași care poate în toată viața lor n'a avut. Iată ce-i în stare să facă arta română când în străduințele ei spre înălțime nu e împiedecată de vre-o influință străină.

S'a constatat cu multă bucurie prezența preoțimii gr. or. care în urma unei dispoziții înțelepte și-a ținut chiar în ziua aceea sinodul. Nu-i vorba, că nici preoțimea gr. cat. nu s'a lăsat mai pe jos de astă dată, și așa o parte însemnată a inteligenței oltene (și câțiva țărani au fost de față), s'a putut desfăta în splendoarea artei române.

O de ne-am revedea la anul, cu pace și sănătate după cum ne-a zis doamna Ciucurescu.

Dela Făgăraș însuflețita trupă a dlui Antonescu a plecat la Sibiiu unde va da în 25, 26 și 27 Oct. reprezentații, apoi în 28, 29 și 30 la Avad, în 2 Noemv. la Alba-Iulia de nou, în 3, 4 și 5 la Brașov, în 7 Nov. la Lugoj, în 8, 9 și 10 Nov. la Caransebeș, în 11 Nov. la Lugoj din nou, în 13, și 14 la Brad, în 15 și 16 la Abrud.

In nrul trecut s'a amintit, că la banchetul dat în onoarea artiștilor români s'au ținut mai multe toast, între cari toastul părintelui protopop Nicolae Borzea, merită o deosebită atențiune, de aceea îl dăm în întregime precum urmează:

VITEJII NOȘTRI.

— Nuvelă din războiu. —

De I. Manițu-Popa, inv.

Niță al Vetii, scăpase în toamna trecută dela cătănie. El se înțelesese cu fata lui Niculaie din Arini, cu care să iubia de mici, ca să aibă și ei casa și masa lor ca toți creștini. Bătrânii, încă își daseră mâna și au hotărât ca ospățul să-l facă cu »pită nouă«. Să facă un ospăț să durdue pământul. Viorica, o drăcoaică de fată, înaltă, mlădioasă ca o nua de răchită, cu părul castaniu-auriu, cu crețe pe fruntea-i lată. Ce mai atâta... Fată, de uude să tae fetele. Dar și Niță, fecior, de unde să tae feciorii și gata... Amândoi potriviți ca două flori din fereastră.

E ziua de Rosale. Oamenii ies tot rânduri-rânduri, din biserică. La răspante, ti oprește primarul satului. El ținea în mână o afurisită de hârtie. În jurul lui se grămădește toată lumea...

«Oameni buni, — începu primarul —

Stim. Doamne! Stimați Domni!

Cui iar fi trecut prin gând și ar fi crezut vreodată, că la noi să salutăm această mândră ceată de artiști români veniți din București. Da! D-nilor! A trecut aproape o jumătate secol — decând sufletul nostru românesc nu s'a putut veseli și încălzi de teatru român de profesie.

Vântul cald de libertate dela Balcani adie peste Carpați, și pare că desghiață inimile, celor ce voesc ținerea noastră în întunec — și nimicirea noastră culturală, ca români. Producțiunea teatrală din astă sară, ca o rază caldă de soare — ne-a stors lacrimi de bucurie și ne-a încălzit inimile demult doritoare de teatru românesc.

Din cele mai vechi timpuri, teatru a avut și are un mare rol, la cultivarea poporului, ear la noi este cel mai bun și mai puternic mijloc pentru înaintarea noastră culturală națională.

Pentru ridicarea unui popor la cultură trebuie să lucre mai mulți factori — școala cu dascălii ei — biserica cu preoții ei — fiecare sub steagul lor mândru românesc, dar steagul teatrului este mai înalt și străbate toate ținuturile românești, este mai strălucitor ca tote celelalte fiind înveselit de idealul național — iar voi actorilor sunteți purtătorii acestui steag — sunteți preoții acestei biserici românești pentru propagarea adevărului. Voi nu faceți cartel, cum fac alții ca să ascundă adevărul, și să ridice personaje nedemne la înălțime — pentru că voi sunteți apostolii adevărului și ai idealului național. Voi laudați adevărul și combateți vițiul. Numai inimile voastre cuprind acel ideal al adevărului pentru că sunt inimi serioase, inimi de artiști adevărați. — Vă salutăm din sufletele noastre dornice demult de teatru românesc și dorim ca sosirea D-Voastră să fie de bun augur, ca a rândunici prevestitoare de primăvară dulce. — Să trăiți cu sănătate, ducând steagul adevărului și al culturii românești și în altă parte — cu acel succes cu care ne a-ți înveselit în astă seară.

Să trăiți!!

țara noastră e în primejdie. Dușmanul ne-adormit așteaptă și vrea ca în tot momentul să ne calce sub picioare. Să-și bată joc de pământul rămas dela strămoși. Vrea să își bată joc de noi, copiii și familiile noastre — nu le-ar ajuta Dumnezeu. Asta, noi n'o putem suferi. Cu toți, dar, alergați, cei chemați la regimentele voastre. Luați armele, plecați contra dușmanului vicelan. Și dacă e de lipsă venim și noi cu toții. Să-l zdrobim. Să-l spulberăm, Să-i arătăm că românul știe a-și apăra țara moșia și pe ai lui!!!...

O mișcare plină de fiori să facu în cei adunați, și ca un vulcan izbucniră toți: »trăiască țara și armata, praf și pulbere din dușmani«. Lui Niță, care era deoparte între ficiori și Viorica între fete și femei — li să cutremurau inimile. Așteptau cu groază ca să audă ce mai spune primariul. Lumea șopăcoia.

«Oameni buni — începu din nou primariul — sunt înștiințați: George din prund, Ioan al Salomii, Ghiță dela pod, Niculae al Popii și Vasile al lui Tănase. Ei trebuie să fie gata. Să nu se depărteze din sat, căci, când vor primi porunca să poată și pleca îndată; iar aici primariul stă din vorbă, aruncă ochii peste mulțime și să oprește asupra lui Niță, care părea că să aș-

NOUȚĂȚI.

— **Decorat.** Protopopul gr. cat. al Sibiiului, dl Nicolae Togan, a fost decorat cu crucea de cavaler al ordinului Francisc Iosif, pentru meritele câștigate pe teren militar în calitate de păstor sufletesc.

— **Trimiterea unui protopop la America.** Frații noștri duși la America se pare că n'au altceva de lucru pe acolo decât să se tot certe. Indeosebi conducătorii lor, preoții pe semne nu se au tocmai așa bine. Pentru împăcarea spiritelor și pentru împăcarea celor învrășbiți Consistorul din Sibiiu a aflat de bine să trimită un delegat al său în persoana protopopului Constantin Roșca din Râșnov.

— **In atențiunea azilelor de Copii.** Amăsurat XL din 1913 susținătorii azilelor de copii, pot să ceară dela stat întregirea salarelor pentru conducătorii azilelor până la finea lui Noemvrie. Rugarea trebuie înaintată la ministru prin comisia școlară comitatenză. Informații amănunțite asupra feiului, cum trebuie cerută întregirea dă învățătorul din Székelyudvarhely Mihályi Gyerkes.

— **Cât s'a cheltuit pentru războiul balcanic?** Un ziar din Salonic, apărut în limba franceză, arată cheltuelile primului război balcanic. Conform acestor socoteli, au cheltuit: Grecia 349 milioane. Sârbia 579 milioane, Muntenegru 100 milioane, Bulgaria 776 milioane. Cele patru state aliate au cheltuit cu totul cam 1840 milioane de franci. Cheltuelile Turciei se urcă la 900 milioane. Primul război balcanic a costat prin urmare aproape trei miliarde de franci.

— **Sărbătorirea unui muncitor neobosit.** Dl Victor Tordășianu președintele Reuniunii meseriașilor români din Sibiiu, petrecând în Septemvrie câțva timp în Viena, pentru a-și vedea de sănătate, — când s'a făcut bine de tot a fost frumos sărbătorit de o ceată de Români însuflețiți și a-

teaptă la asta. Tremura ca varga, nu doar de groază, ci de dorul cel lega. Poporul amuțise. Toți așteptau cu inimile tremurătoare ca să audă ce mai spune primariul. La toți le era frică de grozăveniile războiului.

Iar începu primariul, Niță al Vetii, de seară la 7 ceasuri să fie la gara Frunzești ca cu trenul să ajungă la regimentul său, care poimâne pleacă la graniță unde s'au început ciocnirile. — Să trăiască Niță — își încheie primarul raportul.

Când a auzit Viorica astea, un tremur i-a apucat tot trupul, ochii isă împainjeni, să clătina de pe picioare, și dacă nu era leica Chivă lângă ea, cădea jos.

Pe Niță îl încunjură lumea. Il îmbărbătează, îl mângăie, îi doresc să se întorcă sănătos, să vie învingător, și cu cinste dela regele. Alții îi string mâna. Alții îl sărută, unii strigă curaj frate, că venim și noi. Venim căta frunză și iarbă. Il facem puzderii pe dușman și încep a cânta:

Ne vom duce la război

Unul chiar în contra doi.

Până la poartă l-au petrecut pe Niță toți sătenii. El le mulțami pentru dragostea arătată, apoi intră în curte. Dela șură să întorcea tatăl său bătrân, ștergându-și ochii cu mâneca cămeși. El nu veni încoace, ci

tenți din Viena. Președintele meseriașilor români din Viena a pus la cale în 13 Sept. o întrunire a Românilor vienezi, intelectuali și meseriași pentru a prăznui într-o seară munca dlui V. Tordășianu. S'au întrunit numeroși fruntași și în veselie au sărbătorit lucrarea cea de ani îndelungați și de o stăruință vrednică de admirat dlui Tordășianu. Au vorbit în onoarea lui, dnii: Vitencu, președintele „Clubului Român”, Lazar Popovici, arătând însemnătatea meseriilor și meritele a dlui Tordășian în dezvoltarea meseriei române în Sibiu, osebindu-o de meseriile streine și aducându-o la multă mândrie de sine păr. protopop militar P. Boldea, Dr. Iuliu Crișan, Aurel C. Popovici și alți. Felicităm și noi pe cel sărbătorit, căci cu adevărat — *vrednic este!*

— **Cât se cheltuește pentru tutun la noi.** În primele 6 luni din 1913 s'a cheltuit în țara noastră 84 de milioane, cu un milion și jumătate mai mult ca în ultimele 6 luni din 1912. Bani frumoși, nu-i vorbă, aruncați în fum.

— **Tutunul și copii.** S'a votat de curând în Japonia o lege, care oprește fumatul pentru toți minorii. Tinărul japonez va putea gusta plăcerile fumatului, numai după ce va împlini vîrsta de 20 de ani. Legea are măsuri foarte aspre pentru cei ce o calcă. Nu este iertat să se vîndă tutun copiilor nici chiar în cazul, când sunt trimiși de inșiși părinți lor să cumpere. Pedepsele stau în pedepse de bani cari au să le plătească părinții. Dacă pedepsele cu bani nu folosesc, urmează pedepsele cu temniță. — La noi până și copiii de față stau să fumeze. De băceți nu mai poți zice nimica, aceia pipă ca turcii. Ce bine ar fi dacă și Românii noștri ar ținea seamă de aceasta lege bună a japonezilor.

— **Holera în România** scade pe zi ce merge. În timpul de față mai sunt numai 108 comune bătute de holera cu 383 bolnavi vechi și 16 noi, dintre cari au murit 17 și s'au însănătoșat 25, rămânând 375 cazuri de holera.

să retrase sub șop, ca să nu-și de-a durerea pe față, că greu îi venea lui, om bătrân de 70 ani să piarză pe Niță, singurul lui copil, sprijinul, alinarea și ajutorul bătrânețelor. Ioan intră în casă. Mîncarea aburea pe masă. El să așeză în cornul mesei. Își razimă coatele pe masă, și cu capul între mâni, privea lung firele pânzăturii. Să uită la ele, cum unele merg înainte, altele peste ele, unele rupte-întrerupte de tot, unele deșirate și-și inchipuia răzbiu; unii vor merge înainte, alții vor cădea grămadă. Unii vor cădea de tot, alții vor veni acasă numai cu câte o mână, un picior, mai știe Dumnezeu sfântu cum, că în războiu moartea și nenorocul te urmărește la tot pasul și când îi vine bine să aruncă asupra-ți. Să gîndea la bieții lui părinți, ce să vor face fără el. Oameni bătrâni, nepuțințioși, nau pe nime, apoi străinu nu-ți sare în ajutor, făr când știe că ai punga plină, când îl îndopi și îi dai de beut și de mîncat cât poate. Să gîndea la Viorica și să cutremura la gîndul că se va întoarce fără vreo mână, fără vr'un picior ori în alt chip cinstit, căci din bătaie puținii scapă „neprezăluji”. Și când se gîndea, că va rămânea șchilod gema de mîhnire și îl loveau lacrimile. Când să gîndea, că-i va fi hărăzit să umble în cărji, iar când să gîn-

— **Cui sunt încredințate mașinile de sburat ale lui Vlaicu?** Ministru de războiu a încredințat pe dl locotenent Alexandrescu să conducă noile aeroplane sistem „Vlaicu”.

— **Linia ferată Sibiu-Rășinar.** După lungi pregătiri se apropie de înfăptuire clădirea liniei ferate, cam de 13 kilometri, între Sibiu și Rășinar. Se speră să fie isprăvită în anul viitor 1914. Va avea patru stațiuni: Sibiu-gară, Pioța, Hermann, Dumbravă și Rășinar.

— **Pățania unei societăți, care a mijlocit dusul oamenilor la America fără pașapoarte.** Știm cu toții, cât e de greu traiul în ziua de astăzi. Nu e mirare deci, că omul cearcă în tot chipul să câștige ceva bani. Așa au luat-o mulți către America. Unii însă n'au avut pașapoarte și fiindcă fără de acelea nu poți merge nicăiri, de aceea au primit cu bucurie ajutorul ce li-l da o societate de emigrare, numită „Canadian Pacific”, care scotea pe oameni din țara noastră și fără pașapoarte. Lucrul mergea așa, că îmbrăca pe călători în diferite chipuri și ziceau, că au cutare slujbă bună oară să mîne automobilul, să meargă în țara cutare cu niște treburi și în alte multe teliuri îi treceau peste graniță. Destul, că au trecut în chipul acesta câteva mii de oameni cari parte nu și-au făcut de loc armata, ori încă n'au scăpat de ea, de aceea nici n'au căpătat pașapoarte. Cei mai mulți sunt din Galizia, țara perciunațiilor. Locuințele societății, care se cuprindea cu meșteșugul acesta e în Viena. În zilele acestea au fost prinși capii acestei societăți și arestați. Să zice, că în meseria asta au fost mestecați și unii fruntași ai țării noastre, cari de dragul lor cine știe câte zeci de mii, au închis ochii și n'au descoperit pe cei ce deprindeau o meserie atât de urâtă.

— **O sburătoare doarme dusă.** De când s'a descoperit mașina de zburat toată lumea tot de ea vorbește. Mulți vreau nu numai să vadă cum zboară alți cu ea, fără le-ar plăcea să sboare chiar ei. Până

și femeile au încercat lucrul acesta. Așa s'a întâmplat, că în zilele trecute a sburat o femeie din Anglia, doamna Stoks, și a căzut din nebăgare de seamă la pământ. Dar spre norocul ei nu s'a lovit de loc, fără a căzut într'un somn adânc și deatunci doarme dusă. Mîncarea i-o dau într'un chip miraculos. Cam de 30 de zile doarme.

— **Bucurie înșălată.** Se svonise în toate foile românești și străine, că țarul Rusiei, văzând pe deoparte hărnicia României în lupta popoarelor balcanice, iar de altă parte aducându-și aminte de suferințele nedrepte ale Românilor din Basarabia a socotit să le ușureze puțin mîhnirea fraților de sub cărmuirea lui, dându-le voie să se folosească în bisericile și școlile lor de limba românească. Acum se desminte știrea aceasta și se întărește tot mai mult cealaltă, care zice, că în tot ce s'a scris nu e nimic adevărat. Avem deci o nouă dovadă despre fățarnicia Rusului.

— **Femeie de 120 de ani.** În satelețul Donnovo din Rusia trăește o bătrână cu numele Edviga Stavne, care în 15 Oct. 1913 a împlinit venerabila etate de 120 de ani. În fiecare dimineață bătrâna, veselă și destul de sprintenă, își duce găștele la câmp iar seara le aduce acasă fără greș. Are o memorie foarte bună și își aduce aminte de soldații lui Napoleon cel Mare, cari au trecut prin satul ei, urmăriți de armata rusească la anul 1813.

— **Primejdia alor 28 de oameni în balon.** Balonul s'a scornit cu câteva sute de ani înainte de aceasta și tocmai de aceea oamenii învățați își băteau capul să umble și prin văzduh cu mașina aceasta așa cum umblă pe uscat. În deosebi Germania a cheltuit multe milioane, ca să pue mîna pe bolta cerului și să ducă cu baloanele pe oameni, ori unde le-a plăcea lor. Astfel a cheltuit ani de-a rândul o grămadă de bani pe balonul numit „Zeppelin” care a fost nimicit de 8 ori până acum. Mai în urmă s'a nimicit și cel de al nouălea, despre care să credea, că nu-l mai poate

dea că numai cu o mână să strângă pe Viorica la pieptu-i, și că ea atunci se va feri de el, nu i-o mai ținea calea, ca alta dată, ci va trece pe lângă el și-l va privi ca un cerșitor, n'o mai fi a lui; când să gîndea la toate astea, îi venea să inebunească. Că Doamne... , câtă durere, nu simte cel ce odată a fost întreg, iar acum să piarză ceva din întregimea lui, un ochiu, un picior, o mână ori altceva.

Mamă-sa da târcoale prin casă, ca zăpăcită. Plecă să aducă blide, furcuțe, linguri și ce trebuie pe masă, și de câte ori aducea ceva, de atâtea ori trebuia să se întoarcă după cealaltă ce le uitase. Nu știa biata mamă, unde i capu; și când să întorcea, trebuia să iasă în tindă, ori să se ascunză în cămară, ca să-și verse în tăcere amarul și să-și ștergă lacrimile de mamă iubitoare. Să silea ca să nu să arate așa de jalnică, dar toate o trădau, că toate le făcea de-a întoarsele.

Chiar acum intră și badea Ioan, și să vedea că plînsese, căci ochii îi erau roși...

Masa e gata. Zic „Tatăl nostru”, și să pun în jurul ei. Mama pune într'un pahar nește rachiu deres bine, dulce, făcut cu chimăr și zahar, ars pe coada vatrariului. Li dă lui Niță să bea. În casă e o li-

niște ca la mort, numai oîfatele lor se aud și bătaia ceasului pe părete. Badea Ioan pune mîna pe pahar. Il ridică sus, dar când vrea să deschidă gura, să închine, il năpădește un plîns cu sughituri, de să cutremură tot. Mamă-să pune capul pe masă și plînge de să mișcă masa sub capul ei. Lui Niță i-să înoadă lacrimile sub barbă.

Badea Ioan nu plîngea doar de frica războiului. Plîngea de greul bătrânețelor. De ar fi măcar de 50 ani, n'ar zice nimic; căci știe el că așa e datoria soldatului, și el fusese cătană și chiar și în bătaie, de ar de aceea îi lipsește degetul mic dela mîna stîngă. Ei azi e de 70 de ani și lelea Veta e tot bolnavă... Cu chiu, cu vai, putu să zică la urmă: „să vi sănătos Niță, să nu te lași la spurcați, să nu te încrezi și să te ferești de străini, că străinul are „văz de lup și auz de vulpe”. Apoi beu. Beu și mama. Veni rîndul lui Niță. El închină: „Dzau să ajute. Dumnezeu sfântu să vă dea putere și sănătate. Să vă gădesc sănătoși. Nu fiți supărați, că doar Dumnezeu e bun. Când o auzi dușmanul pușcăturile noastre o să fugă mîncînd pămîntul, și apoi mîne pomeni să ve-ți pomeni cu mine sănătos, voinic și coala c'o medalie. Că doar eu nici nu-l creștez pe dușman, numai să am gloanțe destule și să nu mă lase Dnezeu. (Va urma).

zdrobi nimic pe lumea asta. Și totuși s'a prăpădit și mașinaria aceasta, ducând cu sine în mormântul rece și viețile alor 28 de oameni. Se pare, că viitorul nu va fi al baloanelor ci al mașinilor de sburat.

— Un învățat ucis de sălbatici.
Oamenii cu carte n'au astâmpăr, vreau să știe toate. De aceea umblă în toate părțile să mai afle câte ceva. Așa a umblat și învățatul american Ioan Verner prin Australia cu gândul să studieze pe oamenii de acolo. Aceștia însă au năvălit asupra lui și bietul om ca să scape a tras 4 focuri de revolver, apoi i s'a stricat revolverul și atunci sărind sălbaticii asupra lui l-au omorât.

— Lei scăpați din cușca lor. În Lipsca, un oraș în Austria mergea la gară o căruță de menagerie, în lăuntru căreia erau 8 lei. Când căruța voia să treacă linia tramvaiului electric tramvaiul era chiar lângă ia de aceea s'a isbit în căruță, care se sparse numai decât și cei 8 lei au luat-o la preumblare pe ulițele orașului. Unul a intrat într'un hotel și a fost împușcat la moment de niște polițai, alții 4 au fost împușcați pe stradă iar trei au fost prinși cu ajutorul unei rețele de sârmă. Mare groază au dus oamenii la vederea acestor animale înfricșate.

Pentru tinerii meseriași.

Văstăm pe tinerii noștri meseriași, că magistratul orașului Sibiu va da din „Fundatiunea Francisc Iosif”, întemeiată întru amintirea suirii pe tron a Majestății Sale, suma de cor. 400 pe anul 1914 aceluia tinar meseriaș, fără deosebire de religie sau naționalitate, care gătând (absolvând) cu rezultat eminent (distins) școala industrială pentru învățacei, sau altă școală de specialitate din Sibiu, dorește să meargă în scopul înmulțirii cunoștințelor, în străinătate.

Unul și acelaș stipendiat poate fi luat în socotință până și de trei ori la împărțirea stipendiului, dacă va dovedi, că cercetează o școală de specialitate a meseriei sale, ori dacă dovedește în mod vrednic de crezământ, cu atestat în regulă, că folosește timpul în mod conștient întru calificarea sa.

Rugările, scrise cu mâna proprie și provăzute cu documentele trebuincioase, să se înainteze cel mai târziu până la 10 Noemvrie n. c. la magistratul orașenesc.

Sibiu, 17 Octomvrie 1913.

Comitetul „Reuniunii sudașilor rom. din Sibiu”.

Vic. Tordășianu
prezident.

Stefan Duca
notar

Cum se capătă boala.

Babele, după ce și-au cheltuit toate buruenile, otrăvitoare sau nu, după ce au văzut că descântecul dau greș, învăț pe bolnav sau pe al lui să lapede boala, s'o dea pe alții.

Cum se face blestemăția asta? Leapădă vre-un lucru de-al bolnavului la drum ca doar s'ar lăcomi cine-va, crezând că-i perdat, și l'ar lua. Cred, că luând lucrul ia și boala. Pe vremea ciumei și holerei lepădau pungi cu bani în mijlocul drumului, bine încredințați că va lua molima lacomul care va apuca punga, doritor să se îmbogățească.

Mai au un obicei că ung clapa ușei

la casa celui pe care vor să-l îmbolnăvească fie cu sudoare, fie cu bale de la cel bolnav.

Mai mult au obiceiul că murdăresc apa sau mâncarea celor asupra cărui vor să dea boale. Cu alte cuvinte fac adevărate fără de legi nesocotite.

Suntem încredințați că împrăștierea boalelor lumești prin satele noastre se datorește, în parte acestui obicei spurcat de-a crede că umplând pe alți va scăpa pe cel bolnav.

Nu trebuie, e adevărat să trecem cu vederea și faptul că mulți se vor fi îmbolnăvind bând din vasul din care bea cel bolnav sau mâncând cu lingura ce mănâncă el.

Pe lângă că leapădă astfel ceva de la bolnav, mai obicinuesc asemenea să se prindă boala de cel ce-a lua lucrul sau pune mâna pe dânsul și așa mai departe.

Descântecul nu sunt parcă în totdeauna așa de crude; trimit boalele pe pustii, în codri neumblați sau, ca răzbunare, la cel sau cea, care a vrăjit pe bolnav.

Acest obicei străvechiu, de bună seamă că trebuie să se fi aflând la popoarele cele mai neluminate și mai rămase în urmă. Cu toată răutatea de inimă și căinoșia ce o dovedește, ne e rușine să mărturisim, că s'a păstrat până în zilele noastre. La sate, ba chiar la orașe, pleacă nițel urechea și ascultă ce vorbesc în de ele femeile dintre rudele bolnavului și adesea vei auzi că toate cele au făcut și geaba. Vei auzi: Doamnă, dragă, ce n'am făcut? La zodie am fost, la cărturăreasă am fost, de hrănit babele cu toate buruenile și cu toate fumurile l'am hrănit; am chemat pe descântătoare ce mai făcătoare deșminuni... și tot nu se îndură Dumnezeu. Am și lepădat boala la șleau de mai multe ori și tot nu se tămăduiește. Se vede că nu mai are leac și pace!

Impotriva acestui obicei, crud și neomenos, trebuie să lucreze toți cei ce au vre-o trecere la săteni și la mahalagii. Trebuie mai întâi să li se arete că boala, în adevăr o poți da altora, molipsindu-i și pe dânsii, dar fără să scapi tu de ea. În loc să fie un bolnav, faci să fie doi și apoi patru și așa mai încolo. Faci deci rău altora fără să-ți aduci ție nici o usurare.

Dacă boala ar fi, cum cred țaranii și alți oameni neluminați, un duh rău, un fel de diavol, și dacă diavolul acesta ar fi putând fi amăgît să se anine de lucrurile de-al bolnavului, ai putea crede că s'ar lega de capul celui care s'ar lăcomi la acel lucru. Dar boalele sunt din pricina stricării vre unui mădular al trupului ori din pricina unor din pricina unor gânganii nespuse de mici cari se înmulțesc în sânge sau în alte părți ale trupului.

Boalele de felul întâiu n'ai cum să le dai, pe cele de-al doilea fel poți să le dai făcând să capete gânganii de-acestea și omul cel sănătos.

Astfel se poate da cingina, scarlatina, tifusul (lângoarea), oftica, râia etc. pentru că toate le pricinuesc niște gânganii mai mari sau mai mici. Dar cum am spus, îmbolnăvind pe alții, nu ne mântim noi de boală, ci facem, fără nici un folos rău altora.

Pe urmă trebuie lucrat asupra inimei oamenilor, trebuie să le zugrăvim răul ce fac împrăștiind boalele. Unul e bolnav și

poate scăpa, dacă se caută, fiind tare; dar nemerește boala peste altul mai șubred, il omoară neapărat.

Iată dar că se fac ucigători de oameni fac o faptă pe care legile o pedepsesc aspru de tot. Un om dovedit c'a lepădat lucruri murdărite cu bale de la unul bolnav de anghină sau numai cu scamă de la unul de scarlatină sau cu scuipat de la un ofticos, ar putea să înfunde pușcări, dacă s'ar dovedi c'a făcut așa un scop de-a îmbolnăvi pe alții.

Ce să mai zicem de cei cari pun murdării, puroiu sau bale în mâncarea sau beutura altora? Aceștia sunt tot așa de vinovați ca și cum ar da cu ciomagul sau cu toporul în capul cuiva.

Ar trebui deci să li se facă știute și pedepsele ce-i așteaptă.

Înainte de toate însă ori ce om ar trebui să aibă grije să-și învețe copiii să nu a nimic de pe strade sau drumuri; căci poate fi lucru molipsit. De asemenea ar trebui învățați să nu primească de la vre-o familie, unde a murit cineva de boli molipsitoare, haine și alte lucruri molipsite. Ar trebui ca în casa unui bolnav de aceștia să nu se ducă, fără mare trebuință, oameni în vârstă chiar și cu atâta mai puțin copii. Și cei ce se duc să aibă grije să se spele pe mâni cu apă cu acid fenic, la eșire și înainte de a se întoarce acasă să umble mai mult timp în aer.

E și poruncă de la doctorii cei mari să se însemne casele unde se află boli rele și datoria primarilor e să facă a se păzi această poruncă.

Suntem încredințați că, dacă nu s'ar lăcomii nimeni să culeagă lucruri inadins aruncate în calea oamenilor, dacă s'ar stărpi poamele cu lucruri de-al mortului și dacă s'ar ținea de sfaturile doctorului în loc de-al babei, suntem încredințați că molimele s'ar stărpi curând.

Mai credem, că pedepse asupra celor ce ar fi dovediți că împrăstie bolile inadins ar fi de asemenea la locul lor și de folos.

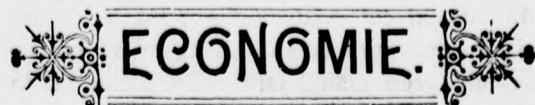
Voiți o dovadă bună? Uitați-vă la măsurile ce s'au luat pentru stărpirea boalei vitelor (la gură și picioare). N'a fost stărpită? Și acuma cea ce mai e în câteva județe și anume în câteva sate, e, nu din cea veche, ci pentru că s'a adus din Rusia, de peste Prut.

Prin asemenea pază, prin spalarea bolnavului cu ce va spune doctorul, prin grija cea mai mare de-a nu răspândi pe la dânsul nimic, care să ducă boala la alții, se pot înfrâna și stărpi boalele.

Răutatea oamenilor e mare și ne spaimântăm numai gândindu-ne la sufletul vrășmaș al celor ce se îndură să dea boală asupra copiilor nevinovați numai din dorința de-a scăpa pe al său. Cât suntem de departe de-a urma învățăturile lui Isus, care a zis acum vre-o două mii de ani: „Ceia ce ție nu-ți place, altuia nu face” și „lu-bește pe deaproapele tău ca pe tine însuși”.

Bran.

„Gazeta Săteanului”.

Starea sămănăturilor la noi.

Din raportul ministerului agricol despre starea sămănăturilor până la 6 crt. extragem următoarele:

În a doua jumătate a lunii Septembrie și pe la începutul lui Octombrie timpul a fost mai mult uscat. Ploi mai însemnate au fost în timpul acesta numai pe țărmul drept al Dunării în ținuturile nordice mai muntoase și în părțile de meazăzi ale Ardealului. După multele ploi de vară timpul uscat din urmă a fost bine venit pentru coacerea bucatelor, ce mai erau încă pe câmp, precum și pentru adunatul și adusul acasă și imblătitul lor. S'a întâmplat și aceea, că pe alocurea într'atâta au lipsit ploile în timpul acesta, încât sămănatul de toamnă abia după mai multe arături, s'a putut îndeplini, ba chiar a trebuit amânat. În ținuturile mai deluroase sămănatul s'a isprăvit de timpuriu și deja se pot vedea sămănături binișor răsărite și verzi, ba pe alocurea sunt chiar prea dezvoltate. Șoarecilor de câmp încă le-a priit timpul uscat înmulțindu-se și pricinuind stricăciuni destul de însemnate sămănăturilor.

Afară de arăturile de toamnă și sămănat, mai sunt în curgere diferite lucrări la câmp, ca: culesul porumbului, al napilor și cartofilor mai târzii, culesul viilor, adunatul legumelor, tăiatul cocenilor, al tăbacului etc. etc.

Pentru *cucuruz* timpul uscat și cu soare, din ultimele patru săptămâni a fost foarte favorabil așa încât coacerea lui a fost nu numai la șes dar chiar și în multe ținuturi mai deluroase așa zicând asigurată. Este adevărat, că în Ardeal și în părțile de meazănoapte ale țării cucuruzul este încă și astăzi verde, dar atâta se poate aștepta ca ținând timpul acesta încă 2—3 săptămâni, să se coacă într'atâta ca să se poată culege și, uscat, să serviască de nutremânt. Culesul cucuruzului s'a și început pe șesul cel mare pe ambi țărmi ai Dunării și pe cel stâng al Tisei, ba prin unele locuri e și isprăvit. Rezultatele sunt peste tot locul mai bune decât cum le înfățișa ultima prețuire *oficioasă*. Îmbunătățirea, ce sa putut constata în ultimele patru săptămâni la roada de cucuruz se poate prețui la 2.400,000 măji metrice.

Scoaterea *cartofilor* e aproape peste tot locul isprăvita. Rezultatele ar fi cantitativ multumitoare, dar lasă de dorit în privința calității. Mulți cartofi au putrezit în pământ, iar cei rămași întregi au un conținut de apă așa de mare, încât sunt temeri că nu se vor putea păstra pe iarnă. Pe un teritoriu de cca 1.099,050 jug. rămas sămănat cu cartofi se așteaptă, cu media stabilită mai în urmă de 44.51, o recoltă de cca 48.900,000 m. m. față cu 53.828,046 cu media de 50.03 din anul trecut. — *Napii de zahăr* s'au dezvoltat bine. Rezultatul — cu toate plângerile, ce le aud de ici de colea — sunt *mijlocii bune*. Pe un teritoriu de 313, 467 jug. cu media de 152.38 se așteaptă o recoltă generală de cca 47.570,000 m. m. față cu 47.958,218 m. m. de pe un teritoriu de 299,338 jug. din anul trecut. — *Napii de nutreț* au rodit în toată privința. *Rapița* a răsărit frumos și des. Cea sămănată mai târziu e mai slăbuță. — *Legumele* dau rezultate bune. Numai în comitatele din nord se aud plângeri de putregiune. — *Fasolea* s'a adunat și imblătuit. Rezultatele sunt la șes bunișoare ca cantitate, dar calitativ slabe. — *Varza* dă rezultate în toate privințele bune — *Tutunul* în cea mai mare parte e cules și acum se uscă. Rezultatele cantitativ bun. — *Nutrețurile artificiale* în

general au dat bune rezultate, în ce privește cantitatea, dar neputându-se usca și aduna în condițiuni bune, calitatea lor a suferit mult. Tot asemenea *otava*. — *Pășunile* sunt și acum frumoase, oferind vitelor nutremânt din abundență. Recolta de *poame* în general se poate numi bunișoară. — Prune, mere și pere au fost multe. Nuci și alune în locurile scutite deasemenea au fost destule.

»Revista Economică»

LEON TOLSTOI.

Cadavrul viu.

— Dramă în douăsprezece tablouri. —

Traducerea de: Valeriu Crișianu.

(Urmare)

Prințul: Vă mulțumesc.

Ana Dmitrijevna: N'am văzut-o nici-când. Și totuși mă tem de ea. O femeie, — care își lasă bărbatul, pe un om bun, ca pânea cea moale, — nu poate fi o femeie bună. Pe bărbatul ei l'am cunoscut era prieten bun cu Victor și adese să abătea pela noi. E un om f. arte așezat și vial. Dar putea fi ori-cum *quies que soient les torts qu'il a eus vis à vis d'elle...* nu-și poate lăsa bărbatul, îi poartă crucea. Nu știu Victor, cum să poată împăca cu convingerea aceea, ca să iee de soție, pe o femeie, care a divorțat. Chiar și în timpurile din urmă, de câte ori dezvoltă în fața mea adevărul acela etern, că divorțul e în contradicție cu spiritul adevăratului creștinism și acum totuși... Si elle a pu le charmer a un tel point... mă tem de femeia... li lucru cam șod, prietine, te-am chemat aici să-ți spui părerea și vorbesc, tot numai eu Spune-mi te rog, ce crezi, că-i de făcut? Ce are oare, să se întâmple? Ai vorbit d-ta cu Victor?

Prințul: Da. Eu am observat, că e așa de amoretat încât acestui amor îi e supusă toată clipa, toată gândirea, Victor cu greu să lasă în mâinile simțurilor, dar cu atât mai greu, să desparte apoi de ele. Ceea-ce odată s'a încuibat în inima lui, aceea mai mult nu ese afară. Nici când nu să mai poate amorea de alta, nici când nu mai poate trăi mai fericit, decât numai cu asta.

Ana Dmitrijevna: Cu toate-că ce bucuros i-ar fi putut fi soție și Warja Kazencewa. Ce fată frumoasă-i și cât îl iubește.

Prințul (surâde): C'est compter sans sons hâte.acum e imposibil. Și eu cred, că e cu mult mai bine, dacă-l lași în pace, să facă el cum crede că e mai bine.

Ana Dmitrijevna: Să iee de soție pe o femeie divorțată, acărei oricând îi poate veni în cale? Eu nu înțeleg, cum de poți vorbi așa de liniștit despre acest lucru? Dar poți crede d-ta că e femeie în lumea asta care fiului ei — și încă unui atare fiu, cum e Victor — să-i dorească o astfel de căsătorie?

Prințul: Dar ce să facem prietină? Desigur că ar fi fost mai bine să iee pe o fată, pe care și d-ta o cunoști, și o iubești. Dar dacă nu-i așa... Să zicem că ar lua o fată de țigan... Dar Liza Protassawa e o ființă foarte drăguță și simpatică. Am cunoscut-o Neli, nepoata mea. E o femeie foarte modestă și cu inimă curată.

Ana Dmitrijevna: E cu inimă curată femeia aceea, care își lasă bărbatul!

Prințul: Femeie nu te-nțeleg. Contrar obiceiului lui, nu numai că nu-i bun de i-

nimă, dar fi un tiran. Bărbatul Protassawei e unul dintre aceia, despre cari să zice, că lui își e cel mai aprig dușman. E un om slab, immoral și încă și un bețiv ordinar. A prăpădit averea soției lui și pe a sa... Copii are... cum poți judeca pe femeia aceea, care lasă pe un astfel de bărbat, ci bărbatul și-a lăsat femeia.

Ana Dmitrijevna: Ah, câtă ticăloșie, câtă ticăloșie! Și toate acesteacum să mă ajungă pe mine.

Prințul: și ce zice religia?

Ana Dmitrijevna: Da, ca să iertăm — „Precum și noi iertăm greșităilor noștri"... Mais c'est plus fort que moi...

Prințul: Cum ar și putea trăi și pe mai departe, cu un astfel de bărbat? Și chiar și atunci, când m'ar fi iubit pe mine, și atunci are datorința, să-l lase. Chiar și numai pentru copilășul acela, Nu zic, încă fi treaz e om de omenie, și atunci și el tot sfaturile acestea i le dă femeii lui...

SCENA II.

(Karenin intră, îi sărută mâinile mamei lui și salută respectuos pe prinț).

Karenin: numai aceea vreau să-ți spun mamă că Jelizaweta Andrejevna îndată va fi aici. Eu o voi primi. Numai de una vreau să te rog, că dacă încă și acum, nu-mi dai voie...

Ana Dmitrijevna (il intrerupe): Nu-ți dau voie, — natural că nu!

Karenin: (mânios continuă): Atunci te rog, să nu-i amintești nimic de asta, și în acest înțeles, să nu spui nici un cuvânt deciziv.

Ana Dmitrijevna: Eu cred că lucrurile nici n'or veni pe tapet. Eu cel puțin n'oiu vorbi despre ele.

Karenin: Nici eu. Numai aceea am voit, să vă cunoaște-ți.

Ana Dmitrijevna: Aceea n'o pot înțelege, cum se unește cu concepția ta creștină ideea aceea, că să iee de soție pe femeia Protassawa, a cărei bărbat trăește încă. Înainte de asta ai tot zis, că divorțul nu să unește cu spiritul creștinismului!

Karenin: Mă-ă d-ta într'adevăr îmi stai în față, ca un dușman. Nici unul nu suntem fără de păcate și nu odată ajung faptele noastre în contradicție cu convingerile noastre... Viața nu-i așa de simplă... Spune-mi de ce lupți cu atâta înverșunare în contra mea?

Ana Dmitrijevna: Fiind-că te iubesc și fiind-că vreau să fii fericit.

Karenin (cătră prinț): Sergej Dmitrijevi!

Prințul (vorbește cătră mamă-sa): Vrei să fie fericit. Dar noi cei cărunți, azi cu greu înțelegem pe cei tineri. Și mai cu seamă e lucru greu unei mame, care are convingeri deosebite despre norocul fiului ei. Dar toate mamele is așa!

Ana Dmitrijevna: Bine, bine, numai vorbește-mi. Văd că toți îmi sunteți contrari. Desigur că o poți lua vous etés majeur... dar pe mine mă nefericiți.

Karenin: Eu nu te recunosc de mamă. E ceva teribil!

Prințul (cătră Karenin): Victor! lasă... Vorbele mamei tale sunt mai stricate, ca faptele.

Ana Dmitrijevna: Voi spune, ceea-ce eu simțesc și cuget, dar natural, va grijii de tot cuvântul, să nu-l vatăm.

(Va urma).

Editor-proprietar și redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Atențiune!

50,000 părechi de ghețe.

4 părechi de ghețe numai K. 9. —

Pentru încetarea de plată a mai multor fabrici mari, am fost încredințat a vinde o mare cantitate de ghețe, sub prețul redus de fabricare. De aceea eu vând ori și cui 2 părechi de ghețe cu șinoare pentru domni și 2 părechi pentru dame, din piele galbină sau neagră, galoșate cu pinjele, cu talpă bătută tare cu cuie, fason nou, foarte elegante. Mărimea după măsură. Toate 4 părechi costă numai 9 Cor. Expedare cu ramburs.

S. URBACH export de ghețe
KRAKAU. Austria Nr. 1013.

Schimbul e admis sau banii se înapoiază.

FEMEILOR.

In cazuri de morhuri lunare încetate sau întârziate, trimiteți după picăturile de prima putere ale lui **Schweitzer**, cari vindecă sigur, fără primejdie și fără să producă suferințe. Săcița costă 4.50 mărci sau K. 5.20, Dacă cineva dorește picături mai tari, aceea costă 6.50 mărci. Picăturile sunt libere de vamă, se trimite imediat. — Indrumări se dau în ungurește. — Adresați-vă la

Greenfere Laboratorium 50, L. Schwitzer.
Berlin, w, Marburgstrasse 2/A.

Se află de vânzare la tip. C. Popp,
Statutul pentru folosirea și manipularea padurilor. Prețul 5 cor.

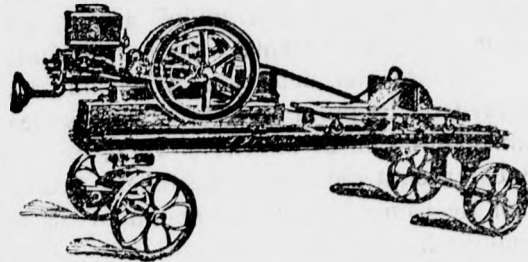
In atențiunea tăetorilor și-a comersanților de lemne!

Inainte de a-ți providea atelierul cu motor, nu întârzia a cere preț-curentul nostru ilustrat cu

fireze și bărzi cu motorul
original american

WATERLOO

despre cari e știut în general, că s'au dovedit pretutindenea decelea mai bune

Se poate afla numai la societatea comandită:

DÉNES B.
BUDAPEST, V., Lipót-Körut 15.
Coală de preț și deslușiri gratuite.

Nenumăratele boale provin din

STOMACUL STRICAT

Totdeauna trebuie să ne străduim, ca pofta de mâncare și mistuirea să fie în armonie bună.

Balsamul universal a lui **GYARMATI** e un mijloc casnic de o influență admirabilă, are un gust plăcut și folosindu-se cu o linguriță de caiea la curățirea stomacului și a intestinelor, are un efect nesticăcios

Balsamul universal alui Gyarmati e excelent pentru aștarea poftei de mâncare, contra mirosului de gură, umflăturii de stomac, colică, sgârciurilor la boale de mațe și de ficat

— Una sticlă de probă 1 cor. —

12 sticle numai 3 cor, libere de porto.

Se poate comanda de-adreptul la unicul fabricant:
GYARMATI ENIL farmacia orașului Baja. Să capătă la toate farmaciile.

Balsamul apotecarului A. Thierry

Allein echter Balsam
aus der Schutzensel Apothek des
A. Thierry in Pregrada
bei Rohitsch-Sauerbrunn.

este neîntrecut în efect la boalele de plumăni și piept, alină catarul și curmă durerile cauzate de tuse. Curmă aprinderi de gât, răgușeli și dureri de grumazi și ferbințeli. Cu deosebire e bun contra sgârciurilor de stomac și colică. Vindecă vana de aur și curățește rinichii, dă apetit, și ajută la mistuire. S'a dovedit de leac excelent la dureri de dinți, la dinți gâunoși, la mirosul gurei folosită ca apă de dinți întărește gingiile și gura, încetează mirosul obvenit din stomac în gură. Mijloc vindecător și sigur contra limbricilor. Vindecă totfelul de rane, orbalți, beșici provenite din ferbințeala, umflături, negei, ursură, membre înghețate, în aontra durerilor de urechi e un leac neprețuit. — Să fie la îndemână în fiecare casă, la cazuri obvenite, mai ales la influență, coleră și alte boale.

Să scriem la:

THIERRY A. „Órangyal gyógyszertára“ Pregrada
(lângă Rohitsch-Sauerbrunn).

12 sticle mici sau 6 duple, ori 1 specială mare 5.60 K.
La comande mai mari se dă rabat convenit.

Singură și veritabilă ALIFIA CENTIFOLIA a lui A. THIERRY

Oprește și încetează veninarea sângelui. Face superflue orice operație. Folosește femeilor lăptătoare, ajută la pornirea lapte-lui, nu să întărește pieptul. Orbalțul de piept (foc viu), folosește la orice răni vechite, răni deschise la picioare umflăte, la caries, răni venite prin lovituri, tăieturi, împuscături, strivături, împunsături, zdrobituri, să folosește pentru îndepărtarea corpurilor streine de e. țanduri de lemn, spin, sticlă, alicie, năsip, prav, etc. la creștere din corp, la corbunculus, neoplasme, chiar și contra racu lui, vermi, putreziciune, rosături, beșici, orice **arsături**, rane ivite prin lungi zăcere a bolnavului, la buboale, curgere de urechi, precum și la copii mici contra opăralei etc.

Are putere vindecătoare și sigură.

2 burcane costă cor. 3.60 f. se trimite cu ramburs (Nachname).

Se capătă la: Farmacia **Török József**, în Budapesta precum și la mai multe farmacii din țară. În mare (engro) la **Thalmayer** și **Seltz**, la succesorii **Kochmeister** și la drogueria **Fraților Radonovits** în Budapesta. Unde nu să află depon, să se comande de-adreptul dela farmacia

THIERRY A. Órangyal-gyógyszertára Pregrada
(lângă Rohitsch-Sauerbrunn.)

COMPAGNIE GENERALE TRANSATLANTIQUE.

Linie franceză

Linie accelerată de vapoară regulat și directă

Havre-Newyork

și

KANADAVia **Basel (Schweitz) Paris.**Telegramm-adresse: **TRANSAT** Budapest.Biroul: **Budapesta, VII. Piața Baross nr. 15.**Telefen: **József 14-97.****OSPĂTĂRIE NAȚIONALĂ, BUCUREȘTI.**

Strada Academiei Nr. 21, aproape de Bulevardul Carol.

I să recomandă tuturor pasagerilor și excursiuniștilor din țară, cei-ce vizitează capitala București a cerceta în strada Academiei nr. 21

„Ospătăria Enache“

a compatriotului nostru Oltean, aranjată din nou cu tot confortul, două sale și o curte pațioasă, unde să poate căpăta cea mai bună și aleasă

BUCĂTĂRIE NAȚIONALĂ.

Diferite **Vinuri** indigene și streine.
Bere bună de Bragadiru.

Diferite beuturi igienice și țuică curată.

Serviciu culanț. Prețuri moderate.

Cu stimă

GHEORGE CISMAȘIU

Ospătăria Națională, București.